

2013

ÁRSSKÝRSLA.

Guðmundur Tryggvi Ólafsson
SORPSTÖÐ SUÐURLANDS bs.
10/10/2013

Efnisyfirlit

1,0 Inngangur	2
2,0 Skýrsla stjórnar.....	2
2,1 Nýr urðunarstaður	2
2,2 Stefnumótun Sorpstöðvar Suðurlands bs.....	3
2,3 Svæðisáætlun	3
2,4 Verkefnisstjórn um framkvæmd svæðisáætlunar.....	4
2,5 Framtíðarsamstarf Sorpstöðvar Suðurlands og SORPU	5
2,6 Blá tunna, söfnun pappírs og pappa.....	6
2,7 Önnur flokkunarverkefni	6
2,9 Orkugerðin ehf.....	7
2,10 Metangassöfnun.....	8
2,11 Lokaorð	9
3,0 Skýrsla framkvæmdastjóra, fyrirtækið og starfsemi þess.....	11
3,1 Starfsmenn.....	11
3,2 Eignaraðilar	11
3,3 Afkoma.....	11
3,4 Gjaldskrá.....	11
3,5 Starfsemin á urðunarsvæðinu Kirkjuferjuháleigu.....	12
3,6 Starfsleyfi	13
4,0 Ýmis verkefni	15
4,1 Grænt bókhald og Útstreymisbókhald.....	15
4,2 Viðbragðsáætlun um órofinn rekstur á neyðartímum	15
4,3 Rafeindaúrgangur.....	15
4,4 Hagsmunagæsla Sambands íslenskra sveitarfélaga á sviði úrgangsmála	16
4,5 Heimasíðan www.sorpstodsudurlands.is og www.blatunna.is	16
4,6 Mælingar á sigvatni.....	16
4,7 Flokkun málma úr heimilissorpi	17
4,8 Bylgjupappann í bláu tunnuna	17
5,0 Viðaukar.....	18

Stjórn SOS skoðar árangur landgræðslu með lífrænum áburði.

1,0 Inngangur

Í þessari ársskýrslu Sorpstöðvar Suðurlands (SOS) sem samanstendur af skýrslu stjórnar og skýrslu framkvæmdastjóra fyrir starfsárið 2012 - 2013 er fjallað um störf stjórnarinnar á milli aðalfunda 18. október 2012 og 24 október 2013. Gerð er grein fyrir starfsemi fyrirtækisins á síðasta ári og einnig fjallað um ýmis þau verkefni sem fyrirtækið hefur látið til sín taka eða verið þátttakandi í með öðrum aðilum. Allar tölfraedi- og fjárhagsupplýsingar miðast við almanaksárið 2012.

2,0 Skýrsla stjórnar

Í stjórn á tímabilinu voru:

Aðalmenn: Gunnar Egilsson formaður, Guðfinna Þorvaldsdóttir, varaformaður Ari Thorarensen, Aldís Hafsteinsdóttir og Aðalsteinn Sveinsson.

Varamenn: Sveinn Steinarsson, Gunnsteinn Ómarsson, Eyþór Arnalds, Sandra Dís Hafþórsdóttir og Margrét Sigurðardóttir.

Skoðunarmenn: Guðmundur Þór Guðjónsson og Drífa Kristjánsdóttir.

Frá aðalfundi hefur stjórnin haldið tíu (númer 221 til 230) formlega fundi. Að auki var halinn kynningarfundur vegna vinnu við leit á nýjum urðunarstöðum 27. Nóvember 2012 og svo var haldinn kynningarfundur 21. Ágúst 2013 vegna sameiningarundirbúnings SOS og SORPU.

2,1 Nýr urðunarstaður

Í júní 2012 var hafin vinna undir samstarfsnefnd sorpsamlaganna á SV-horninu um leit af nýju urðunarsvæði, Alta leiðir þá vinnu, sveitarfélögunum hefur verið sent bréf þar sem verkefninu er lýst. Sveitarfélögin verða boðuð á fund um málið fyrir nóvemberlok 2012.

Þann 27. nóvember 2012 voru sveitarfélögin boðuð á kynningu á þeim gögnum sem fram voru kominn og varða mögulega urðunarstaði og staðarval þeirra. Öllum sveitarfélögum var sent erindi þar sem óskað er eftir að hvert sveitarfélag legði til upplýsingar um þá staði sem mögulega væri hægt að skoða sem urðunarstaði innan sveitafélagsins.

Nessandur, þar gerir Sveitarfélagi Ölfus ráð fyrir 15 ha. sorpförgunarsvæði

2,2 Stefnumótun Sorpstöðvar Suðurlands bs.

Stefnumótunarvinnan sem farið var í árin 2010 og 2011 var ekki endurskoðuð.

Meðfylgjandi eru helstu niðurstöður þeirrar vinnu.

Helstu valkostir sem stjórn SOS telur vera í stöðunni eftir lokun KFHL eru:

1. Að vinna áfram af krafti með að ná árangri í flokkun og endurvinnslu á þeim hráefnum sem tæk eru til endurnotkunar eða endurnýtingar.
2. Styðja við verkefni og leiðir sem draga úr úrgangsmýndun.
3. Auka fræðslu á sviði úrgangsmeðhöndlunar.
4. Hefja viðræður við SORPU bs. um samstarf, samruna eða samning um þau verkefni sem sveitarfélögunum er ætlað að framkvæma á sviði úrgangsstjórnunar.
5. Hefja viðræður við Sorpstöð Rangárvallasýslu um aukna nýtingu á athafnasvæðinu á Strönd.
6. Vinna að endurskoðun svæðisáætlunar um meðhöndlun úrgangs.
7. Aðrir möguleikar.

2,3 Svæðisáætlun

Verkefnisstjórn um svæðisáætlun skilaði af sér endurskoðaðri svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs árið 2009. Í verkefnisstjórn áttu sæti fulltrúar Sorpstöðvar Suðurlands, SORPU, Sorpeyðingarstöðvar Suðurnesja og Sorpurðunar Vesturlands.

Megin verkefni verkefnisstjórnar var endurskoðun á áætlun um meðhöndlun úrgangs fram til ársins 2020. Um er að ræða áætlun fyrir 34 sveitarfélög með alls um 251 þúsund íbúa og samtals falla til um 400 þúsund tonn af sorpi árlega á svæðinu. Þó er ljóst að magnþölur hafa minnkað verulega frá 2008 þegar þessar þölur voru teknar saman.

Áætlunin sýnir núverandi stöðu úrgangsmála á svæðinu, spá um mögulega þróun til ársins 2020 og áætlun um þær aðgerðir sem ráðist verður í til að búa sveitarfélögin undir að mæta þeim kröfum sem settar eru um meðhöndlun úrgangs.

Sú staðreynd, að ofangreind fyrirtæki og þau sveitarfélög, sem að þeim standa, hafa tekið ákvörðun um að vinna eina sameiginlega svæðisáætlun, er staðfesting á hraðfara þróun alls svæðisins í átt til eins sameignlegs atvinnu- og búsetusvæðis þar sem skil og mörk á milli aðila sem áður áttu sér eðlilegar forsendur, geta í dag hindrað eðlilega þróun og val á þeim leiðum sem tryggja íbúum og fyrirtækjum bestu og hagkvæmstu þjónustu.

Auknar kröfur um meðhöndlun úrgangs, einkanlega krafan um umtalsverða minnkun á urðun lífræns úrgangs á komandi árum, kalla enn frekar á að menn snúi bökum saman og leiti bestu lausna, þ.m.t. þeirra sem falist geta í öflugum samstarfi og hagkvæmni stærðarinnar. Sú niðurstaða, sem hér er sett fram er fyrsta endurskoðaða útgáfa svæðisáætlunarinnar. Hún skiptist í fjóra meginþætti:

1. Lýsing á núverandi stöðu og þróun síðustu ára.
2. Spá um þróun til ársins 2020.
3. Lýsing á þeim leiðum sem fyrirhugað er að ráðist verði í til meðhöndlunar úrgangs.

4. Umhverfismat áætlunarinnar.

Endurskoðuð svæðisáætlun var send aðildarsveitarfélögum síðast liðið vor til staðfestingar og hafa öll sveitarfélögin nú staðfest áætlunina.

Svæðisáætlun byggir á Landsáætlun sem gefin var út 2004. Landsáætlun hefur beðið endurskoðunar í nokkur ár. Umhverfissráðuneytið sendi í haust bréf þar sem SOS er boðið að koma skoðunum varðandi endurskoðaða Landsáætlun á framfæri. Undirbúningur að endurskoðun svæðisáætlunar stendur yfir og hefur Verkfræðistofunni Mannviti verið falið að taka saman ýmis gögn sem lögð verða til grundvallar endurskoðuninni. Endurskoðun á þessum tímamarki er tilkomin vegna þess að mikilvægar forsendur hafa breytst, helst má þar nefna breytingar á úrgangsmagni og þrengri fjárhag sveitarfélaganna. Svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs er að finna inn á www.samlausn.is og heimasíðu SOS.

Rætt hefur verið hvort þörf sé á að endurskoða svæðisáætlun eftir hrun, en niðurstaða samráðsnefndarinnar er að ekki er talin ástæða eða þörf á því að endurskoða svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs 2009 – 2020 í heild sinni. Áætlunin stenst lög og reglur samtímans og tækninýjungar hafa ekki orðið sem breyta aðgerðaráætlun, tæknilausnum eða forgangsröðun. Hins vegar er þörf á að endurskoða tímaáætlanir sem fram koma í svæðisáætluninni.

Efnahagsástand hefur valdið því að sú tímaáætlun sem sett var fram hefur raskast hvað tæknilausnir varðar.

SORPA hefur hafið vinnu við undirbúning á gas og jarðgerðarstöð, sa' undirbúningur felur í sér vinnu við staðarval, hvort þurfi mat á umhverfisáhrifum og rekstaráætlun. Engin tímaáætlun hefur verið sett fram að svo stöddu.

Hráefni á leið til endurvinnslu

2.4 Verkefnisstjórn um framkvæmd svæðisáætlunar.

Svæðisáætlun 2009 til 2020 hefur verið staðfest og til þess að framfylgja þeirri áætlun hefur verið stofnað til formlegs samstafsveitvangs sömu aðila og staðið hafa að svæðisáætluninni. Um er að ræða Sorpu bs, Sorpurðun Vesturlands, Sorpeyðingarstöð Suðurnesja og Sorpstöð Suðurlands bs. helstu verkefni eru:

1. Endurskoðun og eftirfylgni svæðisáætlunar.
2. Gera tillögur til stjórna samningsaðila um samræmdar aðgerðir á starfssvæðunum sem ná til allra þátta úrgangsmála og geta leitt til gagnkvæms ávinnings.
3. Vera stjórnnum samningsaðila til ráðgjafar um málefni sem þær óska sérstaklega að um verði fjallað.
4. Boða til sameiginlegs fundar stjórna samningsaðila reglulega.

Helstu mál á borði verkefnisstjórnarinnar síðast liðinn vetur hafa verið:

- a) Endurskoðun á Landsáætlun. Haft var samráð við Samband íslenskra sveitarfélaga um að fylgjast með framvindu á Landsáætlunarvinnu þáverandi umhverfisráðherra.
- b) Stofnað til samvinnu um leit að nýju athafnasvæði undir úrgangsmeðhöndlun. Haldir kynningarfundir fyrir öll sveitarfélög á svæðinu og sveitarfélögunum sent erindi.
- c) Vinna við undirbúning gas og jarðgerðarstöðvar kynnt.

Ómar Stefánsson stjórnarmaður í SORPU tók við formennsku verkefnisstjórnarinnar s.l. vor. Haldnir hafa verið fundir á 1-3 mánaða fresti yfir veturinn. Gunnar Egilsson formaður SOS er fulltrúi SOS í nefndinni. Framkvæmdarstjórar byggðasamlaganna sitja einnig fundi verkefnisstjórnarinnar.

Verkefnisstjórn

2,5 Framtíðarsamstarf Sorpstöðvar Suðurlands og SORPU

Sveitarfélögin hafa mikilvægum skyldum að gegna á sviði úrgangsstjórnunar. Helst skal nefna að sveitarfélögunum ber að tryggja að farvegur sé fyrir það sorp sem til fellur innan sveitarfélagamarka á hverjum tíma. Með þetta að leiðarljósi var gengið frá samkomulagi við SORPU um móttöku á sorpi og flokkuðum efnunum til endurvinnslu þegar urðunarstað Sorpstöðvar Suðurlands að Kirkjuferjuháleigu var lokað. Til að tryggja að öll sveitarfélög gætu haft að gang að eyðingu blandaðs úrgangs var gerður viðauki við samkomulagið þar sem samningar nokkurra sveitarfélaga samræmdust ekki skilyrðum upphaflega samkomulagsins. Var þetta meðal annars niðurstaða undirbúningsfundar fyrir framhaldsaðalafund sem haldinn var í Þorlákshöfn 6. nóvember 2009.

Samningur SOS og SORPU rennur úr gildi 31.12. 2013. Ljóst er að tíminn styttist sem við höfum til að tryggja traustan farveg fyrir þann úrgang og endurvinnanleg efni sem falla til á þessu svæði. Mikilvægt er að aðildarsveitarfélögin fylgist vel með framvindu mála og komi strax fram með skoðanir sínar og óskir. SOS og SORPA hafa ekki gert drög að framahaldssamningi og óljóst er hvort samruni byggðarsamlaganna gangi eftir fyrir áramótin 2013/2014.

Undirbúningur að framtíðar samstarfi SOS og SORPU hefur farið fram á árinu. Valkostirnir eru samningur eða sameining. Teknar hafa verið saman allar helstu forsendur og upplýsingar sem varða málið og gögnin kynnt stjórnnum byggðarsamlaganna. SOS hélt í ágúst kynningarfund fyrir aðildarsveitarfélög SOS þar sem gögn málsins voru lögð fram.

Vinnsluhólf og moltuflokkun í gas og jarðgerðarstöð.

2,6 Blá tunna, söfnun pappírs og pappa.

Eftir að fallið var frá hugmyndum um sameiginlegt útboð á blárru tunnu lagði stjórn SOS til við sveitarfélögin að þau hvert fyrir sig semji um þessa þjónustu við þjónustuaðila en útlit, kynning og innihald verkefnisins verði staðlað. Mikilvægt er að taka það fram að efnin sem flokkast verði skilað inn í farvegi Sorpu þar sem það er ein af grunnforsendum samkomulags SOS og Sorpu.

Sveitarfélagið Ölfus hefur frá maí 2009 boðið heimilum og stofnunum bláa tunnu undir pappírúrgang og hafa viðtökur verið góðar.

Bláskógabyggð og Grímsnes- og Grafningshreppur tóku upp nýtt sorphirðu og flokkunarkerfi 1. október 2009 og helstu breytingar þar eru að sveitarfélögin verða tunnuvædd með tveim tönnum á hvert heimili og fyrirtæki, þar sem önnur tunnan verður fyrir sorp en hin verður blátunna undir flokkaðan pappír. Gámasvæðum verður fækkað og þau þrjú sem verða opin verða mönnuð með skilgreindan opnunartíma. Sveitarfélagið Árborg hefur tekið upp blátunnu við hvert heimili í sveitarfélaginu. Rangárþing ytra, Rangárþing eystra og Ásahreppur luku tunnuvæðingu og tóku upp blátunnu í desember 2011. Hrunamannahreppur bættist svo í hópinn 2013, þar með er komin blátunna við u.þ.b. 85 % heimila á starfssvæði SOS og einnig hefur meirihluti sumarbústaða aðgengi að sömu flokkun.

2,7 Önnur flokkunarverkefni

Flóahreppur, og Hveragerði hafa þriggja tunnu flokkunarkerfi. Um er að ræða lausn sem byggir á þremur tönnum þar sem þjónustuaðilinn annast meðhöndlun lífræns úrgangs sem sett eru í brúna tunnu og flokkaðra efna sem flokkuð eru í græna tunnu (pappír, pappi, plast og málmur). Blandaða úrganginum er svo skilað til Sorpu í Gufunes. Það eru því 15 % heimila á starfssvæði SOS með þriggja tunnu kerfið.

2,8 Tillögur að reglum um meðferð sláturúrgangs

Í samkomulagi SOS og SORPU er kveðið á um að hefja undirbúning að uppsetningu varanlegra leiða til meðhöndlunar á öllum sláturúrgangi og dýraleifum. Meirihluti sláturúrgangs sem fellur til á Suðurlandi er endurunnin hjá Orkugerðinni ehf. og hjá Fóðurstöð Suðurlands. Sláturúrgangi sem ekki uppfyllir móttökuskilyrði Orkugerðarinnar ehf. þarf að farga með öðrum aðferðum. SORPA hefur tekið við dýrahraejum og þeim förmum sem ekki eru unnin hjá Orkugerðinni, en töluvert hefur dregið úr losun á þeim úrgangi. SORPA mun ekki taka við áhættuvef í 1. Áhættuflokki frá sauðfjárslátrun og úrgangi sem fellur til við riðuniðurskurð. SOS hefur leitað samstarfs við Sorpeyðingarstöð Suðurnesja um þann úrgang.

Samráðsnefnd sorpsamlaganna á suðvesturlandi hefur samið drög að reglum um meðferð og förgun sláturúrgangs og hafa þau drög verið kynnt hagsmunaaðilum og samþykktar af hlutaðeigandi sorpsamlögum

Orkugerðin ehf

2,9 Orkugerðin ehf.

Sorpstöð Suðurlands á 34,1% hlut í kjötmjölsverksmiðju Orkugerðarinnar á móti sláturleyfishöfum á Suðurlandi. Rekstur verksmiðjunnar hefur verið í uppbyggingu og lagðir hafa verið töluverðir fjármunir í uppfærslu og endurnýjun á búnaði í verksmiðjunni. Bætt hefur verið við skilvindu fyrir fituhreinsun, sem gerir rekstur verksmiðjunnar stöðugri og bætir gæði fitu sem seld er til lífdísselframleiðslu. Í lok sumars var sett upp kögglunarbúnaður, en ýmsir áburðarkaupendur, til dæmis Landgræðsla ríkisins hafa sett það sem kröfu fyrir kaupum á þessum áburði að áburðurinn sé á köggluðu formi. Nú þegar möguleikar til urðunar á sláturúrgangi á Suðurlandi eru frekar takmarkaðir er mikilvægt að tryggur farvegur sé fyrir sláturúrgang til framtíðar litið. Stór ógn við rekstur verksmiðjunnar er það hverfula laga og reglugerða umhverfi sem þessi starfsemi býr við. Ómæld vinna hefur farið í samskipti við MAST, sem dæmi þá tók rekstarleyfisveiting fleiri ár. Árið 2010 barst bréf frá stofnuninni þar sem útflutningur kjötmjöls var bannaður með tilheyrandi vandræðum við að finna nýja markaði.

Markaðsmöguleikar afurða verksmiðjunnar hafa tekið breytingum. Mjölið sem áður var að mestu selt til Asíu er nú selt í hin ýmsu áburðarverkefni. Helst ber að nefna árangursríkt samstarf við Hekluskóga, Gróður fyrir fólk í landnámi Ingólfs hafa alltaf verið dyggir kaupendur, nú síðast hafa golfvöllir og íþróttavöllir verið að kaupa mjöl og köggla í auknu mæli. Fitan er notuð sem eldsneyti í verksmiðjunni og einnig er fitan seld í lífdísselframleiðslu.

Mynd af pökkun áburðarmjöls

2,10 Metangassöfnun.

Nokkur vinna var lögð á að rannsaka metanmyndun á Kfhl. Jafnframt var kannaður kostnaður við öflun, hreinsun flutning og sölu á því metani sem talið var að myndaðist. Niðurstaðan var að kostnaður við metanframleiðsluna var hærri en væntanlegar tekjur af sölnunni, þar af leiðandi var ekki haldið áfram með verkefnið.

UST kom svo til sögunnar og krafðist þess að metani skyldi safnað og eytt. Slíkar kröfur kosta töluverða fjármuni sem útlit var fyrir að félli í hlut sveitarfélaganna að greiða. Jafnframt var ljóst að þekking á metanmyndun á Íslandi var takmörkuð og óljóst hvort hægt væri að heimfæra þekkingu Evrópuríkja á íslenskar aðstæður, en forsendur eins og hitastig sorpmagn og urðunarfyrirkomulag eru mikilvægar forsendur sem eru oft ólíkar milli landa og svæða.

Mælingar á metangaslosun.

Fengnir voru sérfæðingar til landsins gegnum TAIEX prógrammið. Þeir kynntu sé aðstæður meðal annars í Fíflholti og á KFHL og héldu svo, í desember 2011, eins dags vinnufund um málefnið áður en þeir fóru til síns heima að skrifa skýrslu um metan á Íslandi.

Fundað var með UST og umhverfissráðuneytinu í framhaldinu.

Niðurstaðan er að ráðuneytið hefur endurskodað málið og er urðunarstöðum landsins nú boðið að skila inn áætlun, fyrir miðjan febrúar 2013, um hvort þeir ætli að taka við lífrænum úrgangi framvegis. Þeir staðir sem ekki ætla að sýsla með lífrænan úrganga eða munu loka þurfa ekki að safna gasi framvegis. SOS hefur skilað til UST tilkynningu um að ekki verði tekið við lífrænum úrgangi á KFHL eftir miðjan júlí 2013.

2,11 Lokaorð

Úrgangsmeðhöndlun á Suðurlandi er á tímamótum, urðunarstaðnum á Kirkjuferjuháleigu var lokað 1. desember 2009. Til þess að uppfylla þá skildu sveitarfélaganna að taka við óflokkuðu og flokkuðu sorpi var gengið frá samningi við SORPU um móttöku og meðferð sorps og endurvinnanlegra efna. Sá samningur gildir út árið 2012. Undirbúningur að sameiningu SOS og SORPU fer nú fram en þar sem ekki sér fyrir endann á þeirri vinnu þyrfti nú þegar að undirbúa framlengingu á núverandi samkomulagi.

Kostnaður vegna söfnunar, flutnings og eyðingar á venjulegu sorpkílói hefur aukist mikið en á sama tíma hefur magn sorps minnkað. Aðrir valkostir við flokkun og meðhöndlun á endurvinnanlegum efnum hafa verið teknir upp, þar sem þeir reynast hagkvæmari. Nú er talið að 44% úrgangs (ár 2010) á Suðurlandi fari til endurvinnslu. Miklar breytingar hafa orðið í aðbúnaði við flokkun hjá heimilunum þar sem öll heimili á svæðinu eru búin einhverskonar fjöltunnulausn. Það er hinsvegar atvinnulífið sem er að skila megninu af endurvinnsluárangrinum því sláturúrgangur, brotajárn og timbur vega þungt í þessum útreikningum.

Það má samt ekki gleyma því að fyrirbyggjandi eru kröfur um aukna flokkun og takmörkun á urðun þannig að fyrri aðstæður gátu ekki staðið óbreyttar. Fyrirsjáanlegur kostnaðarauki og hækkun gjaldskrá, mun leiða til þess að flokkun mun aukast þar sem ýmsir flokkar úrgangs eru töluvert ódýrari en óflokkaði farvegurinn. Annað sem er að breytast er að söfnun og flutningur á ópressuðu sorpi er að minnka og hagkvæmni flutninga þar með að aukast.

Helstu valkostir sveitarfélaganna varðandi framtíðarfyrirkomulag á förgun sorps er samruni við SORPU eða samningur. Staðan nú á haustdögum 2013 er sú að fyrir liggur viljayfirlýsing beggja aðila um að kanna kosti og galla sameiningar. Vinnuhópur úr stjórn SOS og SORPU hefur verið stofnaður og er ætlað að skila ráðgefandi álitum um framhald málsins til stjórnar byggðarsamlaganna.

Mikilvægt er að sveitarfélögin gefi þessu málaflokki tíma núna á breytingartímum og hafi að leiðarljósi lög, reglur, hagkvæmni og umhverfisvernd við val á nýjum lausnum. Að lokum er rétt að rifja það upp að úrgangsmeðhöndlun er mikilvæg grunnþjónusta í samfélaginu, þessi þjónusta er jafnfram ákaflega viðkvæm og vandmeðfarin þar er ekki bara átt við útfrá aðferðafræði og tækni heldur út frá þeirri ímynd sem sorpmeðhöndlun hefur á hverjum tíma. Það verður að tala útávið þannig að bætt ímynd skapist og traust þeirra sem þurfa að læra og tileinka sér þær aðferðir sem teknar eru upp á hverjum tíma. Með sterkari jákvæðri ímynd verða aðferðirnar og kerfið allt hagkvæmara og árangursríkara.

Á árinu höfum við fylgst með því hvernig kröfur umhverfisyfirvalda í nafni Landsáætlunar, hafa verið hertar með fyrirsjáanlegum fjárútlátum. Að sjálfsögðu verður að standa vörð um umhverfisgæði og koma í veg fyrir mengun en endanlegar ákvarðanir um aðgerðir verða að taka mið af aðstæðum, áhættumati, mælingum og hagkvæmni.

Stjórn SOS og framkvæmdastjóri í skoðunarferð hjá endurvinnslufyrirtækinu Furu hf.

3,0 Skýrsla framkvæmdastjóra, fyrirtækið og starfsemi þess.

3,1 Starfsmenn

Guðmundur Tryggvi Ólafsson er framkvæmdastjóri og eini starfsmaður fyrirtækisins.

3,2 Eignaraðilar

Eignaraðilar Sorpstöðvar Suðurlands eru nú samtals 9. Sorpstöð Rangárvallasýslu hefur á bak við sig 3 sveitarfélög þannig að í raun eru 11 sveitarfélög á Suðurlandi sem standa að Sorpstöðinni. Eignarhlutföll, sem miðast við eigið fé Sorpstöðvarinnar um síðustu áramót, eru sýnd í eftirfarandi töflu sem og hlutdeild eignaraðilanna í eigin fé fyrirtækisins:

Árið 2012	Alls íbúar	%	Eignarhlutur
Sveitarfélagið Árborg	7.826	41,8	79.835.049
Hrunamannahreppur	784	4,2	7.997.787
Hveragerði	2.291	12,2	23.371.083
Sveitarfélagið Ölfus	1.900	10,2	19.382.391
Grímsnes- og Grafningshreppur	422	2,3	4.304.931
Skeiða- og Gnúpverjahreppur	504	2,7	5.141.434
Bláskógabyggð	897	4,8	9.150.529
Flóahreppur	639	3,4	6.518.604
Sorpstöð Rangárvallasýslu	3.444	18,4	35.133.134
	<u>18.707</u>	<u>100,0</u>	<u>190.834.942</u>

Hagstofa Íslands, íbúafjöldi 1. janúar 2013
Tölur fengnar 26. febrúar 2013
Eigið fé SOS 2012 190.834.942 kr

3,3 Afkoma

Afkoma fyrirtækisins af reglulegri starfsemi var viðunandi á síðasta ári. Fyrir fjármagnsliði var 2,3 mkr tap en rekstrarafgangur eftir afskriftir og fjármagnsgjöld varð 1.7 milljónir króna. Eiginfjárstaða fyrirtækisins er sterk og er eigið fé fyrirtækisins um síðustu áramót tæpar 191 milljónir króna. Handbært fé í árslok er 140 milljónir króna og hækkar um tæpar 6 milljónir króna á milli ára. Öll lán eru uppgreidd. Staða fyrirtækisins er traust sem er mikilvægt því fyrirsjáanlegt óvissa er um þann kostnað sem framtíðarlausnir munu hafa í för með sér.

3,4 Gjaldskrá

Gjald fyrir losun úrgangs og endurvinnanlegra efna samanstendur af gjaldskrá SORPU og umsýslugjaldi SOS.

Sem dæmi er móttökugjald SORPU vegna 1 kg af heimilissorpi 14,2 kr/kg og umsýslugjald verður SOS 0,76 kr/kg sem gerir samtals kr. 14.96 + vsk.

(M.v gjaldskrá í júlí 2013 og umsýslugjald 1. janúar 2014)

Gjaldskrá Sorpstöðvarinnar hefur tekið breytingum í samræmi við breytt hlutverk. Fyrst eftir lokun Kirkjuferjuháleigu var innheimt í samræmi við móttökutaxta SORPU í Gufunesi og Álfsnesi. Viðskiptakjör voru breytileg og tóku mið af umfangi viðskipta. Til að standa straum af hluta fasts kostnaðar SOS var samþykkt að innheimta umsýslugjald. Á aðalfundi SOS í október var samþykkt gjaldskrá sem tók gildi 1. janúar 2012. Umsýslugjaldið, 4,0 kr/kg, er ætlað að standa undir reglulegri starfsemi SOS án þess að gengið sé á eigið fé.

Samkvæmt samþykktum Sorpstöðvarinnar skal aðalfundur ákvarða endanlega um gjaldskrá og leggur stjórn til að aðalfundur staðfesti meðfylgjandi tillögu að gjaldskrá, og veiti stjórn jafnframt heimild til endurskoðunar gjaldskrár ef rík ástæða þykir til.

Tillaga að gjaldskrá Sorpstöðvar Suðurlands bs.:

Umsýslugjald:

Gjald lagt á allan úrgang sem fer til urðunar. 0,76 kr/kg. án vsk
0,95 kr / kg með vsk

Fyrir hvert kg sem skilað er í Gufunes eða Álfsnes greiðist samkvæmt gjaldskrá SORPU á hverjum tíma.

Gildir frá 1. janúar 2014

Heimild er til að leggja á álag vegna óhefðbundins úrgangs

Samþykkt á 230. Stjórnarfundum SOS sem haldin var 10.10.2012

Í viðauka 3 er gjaldskrá fyrir úrgangs og endurvinnsluflokka.

3,5 Starfsemin á urðunarsvæðinu Kirkjuferjuháleigu

Starfsemin á Kirkjuferjuháleigu var engin á árinu. SOS hefur gilt starfsleyfi til reksturs urðunarstaðar á Kfhl. ásamt tengdri vinnslu og meðhöndlun á endurvinnanlegum efnunum á svæðinu. Í samræmi við starfsleyfi fór fram eftirlit og mælingar.

3,6 Starfsleyfi

Starfsleyfi Sorpstöðvar Suðurlands fyrir urðunarstaðinn á Kirkjuferjuháleigu var endurnýjað 2009 og gaf Umhverfisstofnun út nýtt starfsleyfi til 16 ára þann 13. júlí 2009. Starfsleyfið gildir til 13. júlí 2025. Umhverfisráðuneytið tilkynnti með bréfi þann 28. júlí að borist hefðu stjórnslukærur vegna ákvörðunar Umhverfisstofnunar um útgáfu starfsleyfis til Sorpstöðvar Suðurlands. SOS Úrskurðarnefndin hefur staðfest útgáfu starfsleyfis með breytingu á 4. málslíð í skilyrði 1.1 í starfsleyfinu

3,7 Eftirlit UST

Reglubundið eftirlit Umhverfisstofnunar fór fram tvisvar á árinu. Farið var yfir hefðbundin atriði eins og magntölur, niðurstöður mengunarmælinga, tekin ný sigvatnssýni og farið yfir umgengni á svæðinu.

UST hefur komið fram með kröfur um gassöfnun og eyðingu á Kfhl og er því gert skil í kafla 2,10.

3,8 Magntölur 2012

Á árinu 2012 nam innvegið magn sorps og flokkaðs úrgangs sem flutt var til SORPU samtals 6.461 tonnum á móti 6.780 tonnum árið 2010, minnkunin er um 5 %. Til upplýsingar er þess getið að árið 2009 var tekið við 17.337 tonnum til urðunar á Kirkjuferjuháleigu.

Endurvinnsla hefur farið vaxandi, mest fer til endurvinnslu frá sláturhúsum og kjötvinnslum á svæðinu eða rúm 4,500 tonn árlega næststærsti flokkurinn er svo brotajárn.

Farvegir fyrir sorp og flokkuð efni er síbreytilegur og kemur það meðal annars niður á úrgangstölfræðinni. Í dag er það eftirlitsaðili með úrgangsméðhöndlun sem á að halda utan um úrgangstölfræði en því miður skortir á að haldið sé nægilega vel utan um þessa mikilvægu forsendu. Sjá nánar í viðauka 1 og 4.

Sorp og endurvinnsluefni. Optibag í Osló

3,9 Stærð svæðisins

Fjöldi íbúa á svæðinu var 18.707 1. janúar 2013. Á www.postur.is kemur fram 7. júní 2010 að heimilin á svæðinu séu 6.358 og fyrirtækin 959 (heimili og fyrirtæki sem móttaka fjölpóst). Sumarbústaðir eru svo 5.554 samkvæmt upplýsingum frá FMR í júlí 2008. Flatarmál aðildarsveitarfélaga SOS er 16.970 km². Meðalþéttleiki er 1.1 íbúi á ferkílómetri.

Vigtarhús SOS var selt á árinu.

4,0 Ýmis verkefni

4,1 Grænt bókhald og Útstreymisbókhald.

Sorpstöð Suðurlands hefur frá síðasta aðalfundi skilað Grænu bókhaldi til Umhverfisstofnunar fyrir árið 2012, er það gert í samræmi við ákvæði laga nr. 851/2002. Grænt bókhald er í stuttu máli samantekt á starfsemi fyrirtækisins þar sem fram kemur hversu mikið er tekið við af úrgangi og hver hráefnanotkunin er á sama tíma. Nánar um grænt bókhald í viðauka 2.

SOS skilaði einnig til UST útstreymisbókhaldi í samræmi við regluferð nr. 990/2008.

4,2 Viðbragðsáætlun um órofinn rekstur á neyðartímum

Viðbragðsáætlun Sorpstöðvar Suðurlands bs. segir til um skipulag og stjórn byggðasamlagsins á neyðartímum og þar með talið þegar heimsfaraldur influensu geisar. Neyðarskipulaginu er ætlað að búa fyrirtækið undir að takast á við vá með skipulögðum og markvissum hætti og tryggja órofin rekstur starfseminnar á neyðartímum.

4,3 Rafeindaúrgangur

Þann 1. janúar 2009 tóku gildi lög um meðhöndlun raf- og rafeindatækjaúrgangs. Skilakerfi, samtök framleiðenda og innflytjenda raf- og rafeindatækja eiga að sjá um að taka á móti úrganginum frá söfnunarstöðvum sveitarfélaga og koma honum til frekari meðhöndlunar.

Skilakerfin RR- skil og Samskil hafa starfsleyfi frá UST til að annast rafeindaúrgang.

Skv. lögum um meðhöndlun úrgangs ber skilakerfum framleiðenda að standa straum af kostnaði við meðhöndlun raf- og rafeindatækjaúrgangs. Mikilvægt er að sveitarfélögin taki upp samstarf við skilakerfin þar sem það geti sparað þeim töluverða fjármuni jafnframt því að auka endurvinnslu í sveitarfélaginu.

Mikil óánægja ríkir með það fyrirkomulag sem skapað var um söfnun og umsýslu raftækjaúrgangs. Undanfarið hefur verið reynt að koma stjórn þessa málaflokks inn á borð stjórnar úrvinnslusjóðs. Ekki er ljóst hvenær endurskipulagningu á rafeindaúrgangskerfinu verður lokið.

Blöndun hráefni eykur kostnað.

4,4 Hagsmunagæsla Sambands íslenskra sveitarfélaga á sviði úrgangsmála

Samband íslenskra sveitarfélaga stofnaði til samstarfsverkefnis árið 2007 með sveitarfélögum og fyrirtækjum sveitarfélaganna á sviði úrgangsmála. Verkefninu er ætlað að sinna og auka hagsmunagæslu sveitarfélaganna á sviði úrgangsmála. Ráðinn hefur verið einn starfsmaður sem hefur meðal annars fylgst með stefnumótun í úrgangsmálum hjá ESB, sinnt samskiptum við Umhverfissráðuneyti, Úrvinnslusjóð og aðra hagsmunaaðila. Samstarfsaðilar skipa verkefnisstjórn og greiða kostnað vegna verkefnisins. Sorpstöð Suðurlands er samstarfsaðili verkefnisins fyrir sveitarfélögin á Suðurlandi og greiðir hlut aðildarsveitarfélaganna.

Tilgangur verkefnisins er meðal annars að:

- Vera leiðandi í undirbúningi stefnumótunar sambandsins í úrgangsmálum
- Vera stjórn og starfsmönnum sambandsins til ráðgjafar um úrgangsmálefni
- Vekja athygli á þróun og breytingum í úrgangsmálum, innanlands og erlendis, sem verkefnisstjórn telur þörf á að sambandið vinni að eða miðli upplýsingum um
- Vekja athygli á málum í rekstri og starfsemi fyrirtækja sveitarfélaga á sviði úrgangsmála sem verkefnisstjórn telur að þarfnist úrlausnar á vettvangi sambandsins
- Vera til ráðgjafar við undirbúning viðburða sambandsins á sviði úrgangsmála, svo sem ráðstefna og námskeiða

Framkvæmdastjóri SOS hefur verið skipaður í verkefnisstjórn vegna hagsmunagæslu í úrgangsmálum.

Lúðvík Gústafsson var í upphafi ráðinn starfsmaður verkefnisins. Stjórn verkefnisins fundar að jafnaði fimm sinnum á ári.

Verkefnisstjórnin vann í upphafi tillögur að stefnumótun sveitarfélaga og í janúar 2009 samþykkti stjórn Sambands íslenskra sveitarfélaga stefnumótun í úrgangsmálum og hefur hún verið gefin út í ritinu Megináherslur í úrgangsmálum.

Ýmis mál hafa verið á borði verkefnisstjórnarinnar, helst má þar nefna; Sorpbrennslur og dioxinmengun, hauggassöfnun á urðunarstöðum, samskipti við MWE, samræming varðandi flokkun, vinnslu og nýtingu lífræns úrgangs þ.m.t. sláturúrgangs.

Fundargerðir verkefnisstjórnar er að finna á heimasíðu Sambands íslenskra sveitarfélaga www.samband.is

4,5 Heimasíðan www.sorpstodsudurlands.is og www.blatunna.is

Á heimasíðu Sorpstöðvarinnar er sem fyrr að finna upplýsingar um starfsemina, fundargerðir og ýmsan fróðleik á sviði tölfræði og umhverfismála.

4,6 Mælingar á sigvatni

Vikulegar mælingar fara fram á magni sigvatns sem fer frá urðunarsvæðinu á Kirkjuferjuháleigu. Einnig er tvisvar á ári tekin sigvatnssýni til efnagreininga, hefur sú sýnataka yfirleitt farið fram á sama tíma og eftirlit UST.

4,7 Flokkun málma úr heimilissorpi

Þegar þú setur niðursuðudósina, álpappírinn, og brotnu teskeiðina í ruslatunnuna ertu í raun að skila þessum málmi til endurvinnslu. Í vetur var settur upp vélbúnaður í móttökustöð SORPU í Gufunesi sem flokkar með sjálfvirkum hætti málma frá almennu heimilissorpi. Með þessu móti er ekki þörf á sérstakri flokkunaraðstöðu á heimilum fyrir smáa málmhluti og minna þarf að fara með á gámavöllinn. Málmar eru um 3 % af heimilissorpi á hverjum tíma og því mjög jákvætt að ná þessum verðmætum úr sorpinu með lítilli fyrirhöfn og kostnaði. SORPA flokkar málmana enn frekar í framhaldinu, þannig er t.d. járn, ál og kopar aðgreint sem tryggir betra verð fyrir vikið. Flestir málmarir eru endurnir í málmbræðslum á Bretlandi og Spáni. Eftir bræðslu eru málmarnir markaðsvara og notkunarmöguleikar óendanlegir, kannski gítarstrengur eða frambretti á bíl.

Það auðveldar vélræna flokkun þegar málmhlutir eru settir lausir í tunnuna. Ekki setja niðursuðudósirnar í plastpoka áður en þær fara í tunnuna, eins er gott að hnoða álpappír í kúlu áður en hann fer í tunnuna. Vinsamlega skolið megnið af matarleifum úr niðursuðudósunum áður en þeim er hent.

Þar sem allur heimilisúrgangur af Suðurlandi fer til SORPU má segja að nú sé allur málmur frá heimilum flokkaður til endurvinnslu.

Af hverju að endurvinnna málma?

Við endurvinnslu á áli sparast 95% þeirrar orku sem annars þyrfti til að vinna ál úr hefðbundnum hráefnum (báxíti). Ál má endurvinnna óendanlega oft. Það sama á við um aðra mála en þá má endurvinnna mörgum sinnum og orkusparnaður er gífurlegur við endurheimtu þeirra.

4,8 Bylgjupappann í bláu tunnuna

Sunnlendingar hafa verið að taka bláu tunnunni vel, um 400 tonn pappírs hefur verið flokkað í tunnuna árlega og eins eru gæði flokkunarinnar mikil. Settur hefur verið upp búnaður hjá Sorpu í Gufunesi sem flokkar bylgjupappa frá venjulegum pappír, sem gerir það að verkum að betra verð fæst fyrir hvern pappírsflokk. Nú er svo komið að innihald blátunnunnar er orðið verðmæti í stað þess að vera hækkandi útgjaldaliður eins og er tilfellið með óflokkað sorp. Til þess að flokkunin sé sem hagkvæmust þarf að brjóta saman bylgjupappakassa og einnig verður að passa að annar úrgangur leynist ekki í pappakassanum eins og matarleifar eða plast.

Blátunnan gerir flokkun pappaeftna þægilega þar sem ekki þarf að safna inni á heimilinu stórum bunkum af pappír sem síðan þarf að fara með í grenndargám, núna fer pappírinn jöfnum höndum út í blátunnuna.

Til upprifjunar þá tekur blátunnan við: Dagblöðum, tímaritum, fernum af öllum gerðum, prentpappír, kartonpappír, sléttum pappa og nú bylgjupappa.

Í framhaldi af þessu má minna á að síðastliðið vor var settur upp vélbúnaður hjá Sorpu sem flokkar málma úr heimilissorpinu, sá búnaður er farinn að virka vel og virkar best ef málmhlutir eru settir lausir í gráu tunnuna.

Þessar aðgerðir ásamt fjölda annarra endurvinnsluverkefna er að skila hækkandi endurvinnsluhlutfalli á Suðurlandi.

5,0 Viðaukar

Viðauki 1; Sorp og endurvinnanleg efni til SORPU 2011 og 2012

Viðauki 2, Grænt bókhald 2012 ,

Viðauki 3, Gjaldskrá SORPU 1. Júlí 2013.

Viðauki 4, Magntölur Sveitarfélaganna og 2012

Viðauki 5, Samantekt send UST, magn á svæði SOS 2012

Með auknum kostnaði við eyðingu á blönduðum úrgangi aukast líkurnar á losun slíkra farma t.d. í gryfjur og á jarðvegstippa.